

OŚRODEK DOKUMENTACJI
ZABYTKÓW W WARSZAWIE

KARTA EWIDENCYJNA ZABYTKÓW
ARCHITEKTURY I BUDOWNICTWA

A B C D E F G H I J K L M N O P R S T U V X Y Z

MAŁOPOLSKIE

Nr

6424

1. Obiekt

KAPLICZKA P.W. ŚW. Rozalii

2. Czas powstania

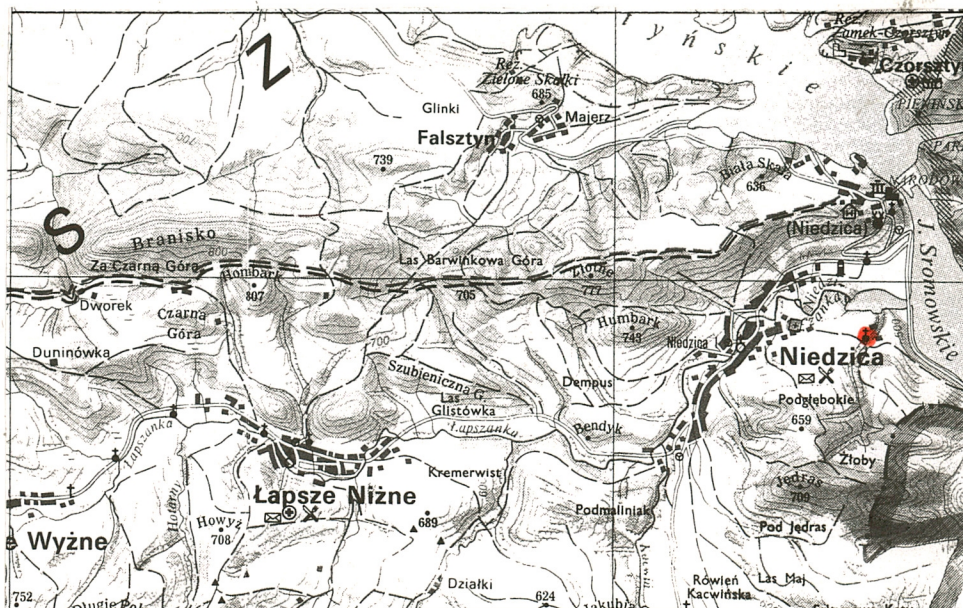
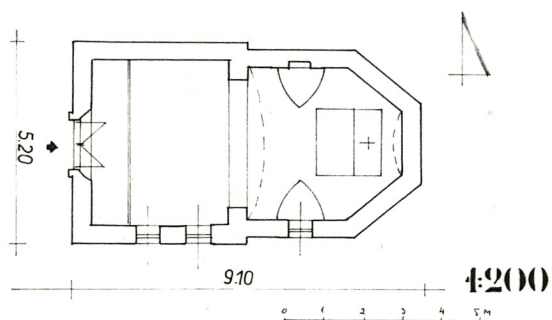
XVIII w.

3. Miejscowość

NIEDZICA

11. Zdjęcia, rzut, przekrój, sytuacja, orientacja

-NIEDZICA- kaplica

4. Adres Niedzica - na płd-wsch.
od centrum, na wzgórzu
Mogiła

nr hipoteczny .....

5. Przynależność administracyjna

województwo .....

gmina .....

6. Poprzednie nazwy miejscowości

7. Przynależność administracyjna

przed 1 VI 1975

województwo .....

powiat .....

8. Właściciel i jego adres

Położona na parceli grun-
towej 3420 należącej do

9. Użytkownik i jego adres

mieszkańcy parafii
niedzickiej

10. Rejestr zabytków

Nr 861/106 data 27.01.1969

12. Autorzy, historia obiektu, określenia stylu.

Wg zapisów kroniki kościelnej kaplica p.w. Sw. Rozalii / " Capella S. Rosa in colle Mohyla " / ufundowana została przez proboszcza kościoła w Niedzicy ks. Szymona Gorelewicza w 1769 roku. Potwierdzać to miał także napis na obrazie patronki o treści: Simon Kowalsky sub ARD S. Gorelewicz par Niedecensis Anno 1769 mense 16 XI. Szymon Kowalski był zapewne autorem umieszczonego w kaplicy obrazu.

Wg tradycji fundacja Gorelewicza związana była z miejscem dawnej mogiły /Mohyla / sięgającej początków XVI wieku, a związanej z walką pomiędzy Janem Zapolyą, a Habsburgami o tron węgierski. W 1528 roku Jan Zapolya w zamian za pomoc i schronienie oddał Hieronimowi Łaskiemu swoje posiadłości na Spiszu. Wkrótce doszło do konfliktu pomiędzy cesarzem Ferdynandem I a Łaskim o schedę po Zapolyi. Na Zamagurze przybyły wojska zaciężne dowodzone przez Jana Katzianera i M. Minkwita. W 1535 roku oblegały one zamek Dunajec, ponosząc jednak klęskę w potyczkach pod Niedzicą. Sam Minkwitz wraz z 400 żołnierzami został wzięty do niewoli. W miejscach bitew / mogił / powstać miały kaplice : św. Rozalii na wzgórzu Mogiła i św. Michała Archanioła na Glinniku.

Do czasów nam obecnych kaplica Sw. Rozalii przetrwała bez większych zmian. Odnawiana gruntownie była w latach 1929-30, w 1960 oraz w pocz. lat 1990-tych. Przed niespełna dwoma laty z kaplicy skradziony został obraz św. Rozalii z 1769 roku.

13. Opis (sytuacja, materiał i konstrukcja, rzut, bryła, elewacje, wnętrze, wyposażenie, instalacje).

Sytuacja. Kaplica usytuowana jest na stoku wzniesienia górującego nad Niedzicą od strony południowo-wschodniej. Znajduje się ona poza zabudową wiejską, na prywatnym gruncie wśród rozłogów pól. Prowadzi do niej polna droga dojazdowa. Kaplica jest orientowana.

Kaplica murowana z kamienia, tynkowana. Składa się z szerszej i prostokątnej nawy i węższego, zamkniętego trójbocznie prezbiterium. Nakryta jest wysokim dwuspadowym dachem o wyokrąglonych połaciach od wschodu i zachodu. Prezbiterium kaplicy nakryte jest sklepieniem kolebkowym z lunetami, nawa drewnianym stropem płaskim. We wnętrzu znajduje się późnobarokowy ołtarzyk z XVIII wieku, obecnie z fotokopią skradzionego obrazu św. Rozalii z 1769 roku. Budowla o cechach barokowych, ludowa, charakterystyczna dla krajobrazu kulturowego Spisza.

Materiał, konstrukcja, technika.

Fundament kaplicy wykonany w postaci płaskich ław z kamienia łamanego układanego na zaprawie wapiennej. Mury wzniesione z kamienia na zaprawie wapiennej. Elewacje z zewnątrz pokryte tynkami cementowo-wapiennymi. Fasada od zachodu z dekoracją lizenową na tzw. "lustro" z szorstkimi wypełnieniami płaszczyzn ciemnym tynkiem. Pozostałe elewacje bez szczególnego detalu architektonicznego, zaakcentowane drewnianymi kroksztynkami podtrzymującymi okapy dachu.

Ściany wewnątrz kaplicy pokryte tynkiem wapiennym, białkowane.

Posadzka betonowa.

Otwory okienne umieszczone w południowych ścianach nawy i prezbiterium. W ścianach nawy dwa smukłe, półkoliście zamknięte górami otwory okienne przesłonięte metalowymi oknami o drobnych podziałach. W ścianie południowej prezbiterium okienka o otworach prostokątnych, okratowane.

Portal wejścia kamienny, prostokątny, z drzwiami dwuskrzydłowymi, deskowo-spągowymi obitymi klepką. Drzwi mocowane na zawiasach pasowych kowalskiej roboty.

Sklepienie prezbiterium kolebkowe z lunetami. W nim strop belkowy z deskowym podbiciem.

Chór muzyczny z drewnianym parapetem podwieszonym na belkach drewnianych czopowanych w murach.

Dach dwuspadowy, o zaokrąglonych połaciach od strony zachodniej i wschodniej podbity gontem. Pod okapem dachu drewniane kroksztynki o ciesielskich zaciosach.

Wyposażenie wnętrza.

Ołtarzyk późnobarokowy z ok. 1769 roku. Retabulum architektoniczne, jednokondygnacyjne, jednoosiowe, flankowane kolumnienkami o dekoracji roślinnej. Ołtarz o skromnej syncerce, rzeźbiony, malowany i złocony. W polu środkowym fotokopia skradzionego obrazu Sw. Rozalii.

We wnętrzu znajduje się drewniana kazalnica polowa i kilka krzeseł. Kaplica nie posiada instalacji elektrycznej.

14. Kubatura	15. Powierzchnia użytkowa zabudowy	16. Przeznaczenie pierwotne	17. Użytkowanie obecne
ok. 160 m ³	ok. 45 m ²	kaplica	kaplica
18. Prace budowlane i konserwatorskie, ich przebieg i dokumentacja Brak bliższych danych.		19. Stan zachowania (fundamenty, ściany zewnętrzne, ściany wewnętrzne, sklepienia, stropy, konstrukcje dachowe, pokrycie dachu, wyposażenie i instalacje) Odnowienia wymagają elewacje kaplicy	
		20. Najpilniejsze postulaty konserwatorskie Otoczyć opieką konserwatorską.	

21. Akta archiwalne (rodzaj akt, numer i miejsce przechowywania)

24. Uwagi różne

22. Bibliografia

1. Gotkiewicz M., Dzieje Zamagurza Spiskiego / do 1 poł. XIX w. /. " Ziemia ", R.7 : 1937.
2. Trajdos T., Szkice z dziejów Zamagurza. Kraków 1991
3. Brumirski G.ks., Niedzica. " Nasza Przeszłość " 36: 1971.
4. Pieniążek J., Krajobrazy i zabytki Polskiego Spisza. " Ziemia ", 24 : 1934.
5. Beiersdorf Zb., Krasnowolski B., Niedzica. Dokumentacja historyczno-konserwatorska. PKZ Kraków 1989.
6. Zieliński R., Żeliwski R., Olbracht Łaski. Od Kieżmarku do Londynu. Warszawa 1982.

23. Źródła ikonograficzne i fotograficzne (rodzaj, miejsce przechowywania, sygnatury)

25. Opracował

tekst ..... mgr Marek H. Grabski październik 2000 r.
..... imię, nazwisko, data, podpis
 plany, rysunki ..... j.w. październik 2000 r.
..... imię, nazwisko, data, podpis
 zdjęcia fotogr. .... j.w. październik 2000 r.
..... imię, nazwisko, data, podpis
 miejsce przechowywania negatywów ..... archiwum autora

KARTA PO WYPEŁNIENIU PODLEGA OCHRONIE NA PODSTAWIE PRZEPISÓW PRAWA AUTORSKIEGO !

26. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)

27. Załączniki

1. Miejscowość

N I E D Z I C A

2. Obiekt (nazwa jak w karcie)

Kaplica p.w. Św. Rozalii.

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)

Fot. dodatkowe.

widok od zachodu

widok od wschodu

widok od zachodu

widok od południa

widok od północy

Wkładkę założył: mgr M.H. Grabski X 2000 r.

(imię, nazwisko, data)

arch. autora

Miejsce przechowywania negatywów: .....

ołtarzyk

sklepienie prezbiterium

chór muzyczny